

СЪСТАВА НА НАУЧНОТО ЖУРИ

Определено със Заповед №810 от 01.09.2025 г.

На Ректора на СА „Димитър Ценов“

РЕЦЕНЗИЯ

За придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“ по обявена процедура от СА „Димитър Ценов“, гр. Свищов

Рецензент: *Проф. д-р Теодора Йорданова Рунска*, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“, Университет за национално и световно стопанство, свидетелство за академична длъжност № 88/2024

Автор на дисертационния труд: *Ния Василева Маринова*

Тема на дисертационния труд: *„Счетоводната информация като фактор за оптимизиране управлението на предприятията от сектор „Енергетика“*

Научен ръководител: *доц. д-р Галина Чиприянова*

I. Общо представяне на дисертационния труд

Обект на изследване са предприятията от сектор „Енергетика“ по код 35.1 от КИД, а предмет на изследване в представеният за рецензиране дисертационен труд е потенциалът на счетоводната информация като важен фактор за оптимизиране на управлението на предприятията от сектор „Енергетика“.

Трудът е разработен в обем от 249, като съдържа 9 фигури и 26 таблици. В структурно отношение съдържа списък на фигурите и таблиците, списък на използваните съкращения и аббревиатури, увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Докторантката **Ния Маринова** е проучила 112 литературни източника.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на Катедрения съвет на катедра „Счетоводна отчетност“ при Факултет „Стопанска отчетност“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов.

Докторантката е реализирала 5 публикации по темата на дисертационния труд.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Изследването на предприятията от сектор „Енергетика“ и възможностите на счетоводната информация като важен фактор за оптимизиране на тяхното управление е актуално и важно с оглед на стратегическото значение на сектора за икономиката на Република България. Освен това, с процесите на глобализация, развитието на технологиите и необходимостта от устойчивото развитие възникват редица предизвикателства пред сектора и създаваната счетоводна информация в отделните предприятия от сектор „Енергетика“.

Разработките, посветени на различни проблеми при създаването на счетоводната информация в сектор „Енергетика“ в Република България са ограничени. Рядко се изследва необходимостта от информация за целите на управлението в сектора. Чрез написването на представената дисертация се прави опит установената празнота в литературата да бъде запълнена.

Тезата на докторантката е, че съчетавайки технологичните иновации и стратегическите решения, качеството на счетоводната информация в предприятията от енергийния сектор е определящ фактор за успешното справяне с предизвикателствата пред индустрията. Според нея така се оптимизира финансово-счетоводните процеси и едновременно с това се предоставя иновативни възможности за устойчиво управление в условията на бързо развиващи се енергийни пазари. Тезата е формулирана правилно. Ясно са определени обектът и предметът на изследването.

Основната цел **Ния Маринова** е формулирала правилно, както и седемте изследователски задачи, които автократата си е поставила.

Използваните научни методи в изследването са подходящо избрани спрямо обекта, предмета, изследователската теза, основната цел и задачите. Обемът на дисертационния труд е достатъчен за разработването на научен труд от такова естество. Фигурите и таблиците са напълно подходящи, като илюстрират и/или обобщават различни постановки. Съотношението като обем между отделните части на труда е приемливо. Дисертационният труд е написан на подходящ научен стил. На някои места се наблюдава замяната на утвърдени български счетоводни термини с английските им аналози.

Емпиричното изследване е направено по подходящ начин. Респондентите са вътрешни и външни одитори. Докторантката е разработила интервю с 11 въпроса, позволяващи сравнителен анализ между гледните точки на вътрешни и външни

одитори, с възможност за изразяване на индивидуални позиции, илюстрации и професионални наблюдения. Резултатите от емпиричното изследване са подложени на критичен анализ и са интерпретирани правилно. На базата на тях **Ния Маринова** е формулирала изводи и свои предложения за оптимизация. Част от резултатите от емпиричното изследване са представени във вид на фигури и таблици, което улеснява тяхното възприемане.

Списъкът на използваната литература в представеният дисертационен труд включва 112 литературни източника на български и английски език, които са цитирани в изложението. Част от публикациите в списъка са на автори от обучаващата катедра, което е положителен атестат за приемственост.

Авторефератът е в обем от 40 страници. Отражава вярно и точно постигнатото в дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Докторантката Ния Маринова е формулирала 3 приноса. По-конкретно са дефинирани приносите:

1. Следствие задълбочен анализ на специализираната литература и приложимата нормативна уредба по темата на изследването се разкриват специфичните и се идентифицират регулаторните предизвикателства пред предприятията от енергийния сектор. Детайлно е проучена фундаменталната взаимовръзка между традиционната финансова отчетност и нарастващата по значение отчетност за устойчивост. Синтезът между тези два вида информация осигурява не само данни, а цялостна картина за представянето на предприятието – от икономическата му жизнеспособност до въздействието му върху околната среда и обществото.

2. Предложена е авторова визия за интегриран модел за оптимизация на одитните процеси в предприятията от сектор „Енергетика“, базиран на синергичното взаимодействие между вътрешния и независимия финансов одит. Чрез обхватно емпирично проучване, осъществено чрез интервюта с експерти от сектора, са идентифицирани ключови предизвикателства в одитната практика, вкл. недостатъчна адаптация на отчетните системи към новите регулаторни изисквания, трудности при интегрирането на нефинансовата отчетност и неефективна комуникация между одитните екипи.

3. Аргументирана е ролята на ERP системите като ключов фактор за цялостна трансформация на счетоводството в енергийните предприятия. Изведено е

становището, че те предоставят възможности за интегриране на финансови и нефинансови данни, което води до оперативно подобряване, интелигентна автоматизация и постигане на ESG отчетност. Обосновано е твърдението, че ERP системите осигуряват повишена ефективност и стратегическа управленска подкрепа, позволявайки на сектора да посрещне успешно предизвикателствата на дигитализацията, устойчивостта и регулаторната интензификация.

Приемам дефинираните от докторантката **Ния Маринова** приноси.

Постигнатите резултати от дисертационния труд са апробирани, като докторантката е реализирала пет публикации, в това число две статии и три научни доклада. Една от статиите и два от докладите са самостоятелно разработени, а останалите публикации са в съавторство.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Моля, уважаемата докторантка **Ния Маринова** да отговори на следните въпроси, които възникнаха у мен, при рецензирането на дисертационния труд:

1. Предлагат ли българските застрахователи застрахователни полици за бедствия и аварии в сектор „Енергетика“ (таблица 1)?
2. Според докторантката равнозначни ли са термините „управленска отчетност“ и „управленско счетоводство“?

Като рецензент на представеният за публична защита дисертационен труд си позволявам да направя и една препоръка към докторантката: Препоръчвам в бъдещите си изследвания да се старее да използва утвърдените български счетоводни термини вместо транзакция – операция, вместо бизнес транзакция - стопанска операция и т. н.).

Отправените въпроси и препоръка не омаловажават постигнатото в дисертационния труд.

V. Обобщено заключение и становище

В резултат на написаното по-горе, общото становище е, че представеният дисертационен труд представлява едно цялостно и завършено научно изследване за счетоводната информация като фактор за оптимизиране на управлението на предприятията от сектор „Енергетика“. Постигнати са приноси с теоретично и практическо значение, които са резултат от самостоятелната работа на автора. Изпълнени са наукометричните изисквания за дисертационен труд. Това е

основание за положителна оценка за труда на Ния Василева Маринова и за предложение членовете на Уважаемото Научно жури да присъдят на автора образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“.

Дата:29.09.2025

Гр. София

Рецензент: ...

(Проф. д-р Т. Рупска.....)